

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut sullinneqarnerisa nakkutigineqarnerat sukateriffineqaqqullugu Naalakkersuisut sulissuteqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(ATASSUT-ip Inatsisartuni ilaasortaataitai: Finn Karlsen, Siverth K. Heilmann, Knud Kristiansen)

Akissuteqaat

(Isumaginninnermut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera.

Siunnersuummut pisunut attuumassuteqartumut Naalakkersuisunit pingaartinneqarluinnartumut qujavugut.

Siunnersuuteqartup apeqqutigisaanut uunga "*meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu inisiivinnut piumasaqaatit sukaterneqassasut ersarissarneqarlutillu*" tassani ulloq unnuarlu paaqqiffinnik nalinginnaasumik nakkutilliisarneq aallaaveqarpoq peqqissaartumik akuersissutiginninniarluni suliamit, tassani Naalakkersuisoqarfiup ingerlaavartumik nakkutilliisarnera, tamatuma kingornatigut piumasaqaatinit inissiivigineqartup akuersissuteqaataanit tunngaveqartoq. Piumasaqaatinit taakkunannga ersarissanissamut tunngatilugu oqaatigineqassaaq, Isumaginninnermut Pisortaqaarfimmit ulloq unnuarlu paaqqinniffinnik imminnut pigisunik pilersitsinermi periutsit ersarissarneqalersimmata aammalu paaqqinniffinnik nutaanik akuersissutiginninnermut atatillugu tamakku pillugit ilitersuutit nutaat 2009-ip ingerlanerani piareerneqassallutik.

Apeqqummut *Naalakkersuisut nakkutilliisussaataitanerat ersarissarneqassasumut*, aallarniutigalugu oqaatigineqassaaq, nakkutilliilluni suliassami pineqartarmata immikkut meeqqamik nakkutiginninneq aammalu inissiiviusumit nalinginnaasumik nakkutiginninneq (immikkoortortakkuutaartumik nakkutilliineq). Immikkut nakkutiginnittarneq kommuninit isumagineqartartussaavoq meeqqamullu iliuusissatut pilersaarutit malittarlugit, meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat aallaavigalugu. Nalinginnaasumilli nakkutiginnittarneq Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiimmit isumagineqartarluni. Nakkutilliinerrit marluusut tamarmik siunertaraat meeqqamut inuusuttumullu angerlarsimaffimmini najugaqarsinnaanngitsumut sapinngisamik pitsaanerpaamik inuuneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa, taamaattumillu angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartariaqarluni.

Ulloq unnuarlu paaqqinniffinnik aamma kommuninit nalinginnaasumik nakkutiginnittarnermi ilaatigut ilaatinneqarput ingerlaavartumik suleqatigiinneq, ilaatigullu aaqqissuussaasumik nakkutiginnittarneq, tamakku Naalakkersuisoqarfiimmit nammineq ulloq unnuarlu paaqqinniffiutigisanut aamma paaqqinniffinnik imminnut pigisunut ingerlanneqartarput, taakkualu ingerlatsineq pillugu isumaqatigiissuteqarfineqarsimapput.

Naalakkersuisut pingaarnertut nakkutilliisussaataitanerini suliassami malittarisassaq aamma nassaarineqarsinnaavoq Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaani "§ 1-imi. *Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni isumaginnittoqarfiup allaffissornikkut aqunneqarnera siulersorlugulu aaqqissuutissavaat, isumaginninnermilu malittarisassanik **kommunit ingerlatsinerat** nakkutigisaralugu*". Naalakkersuisut isumaginnittoqarfimmi ingerlatsinermi nakkutilliisuunerat nalinginnaasumik immikkoortortamit naku-

tilliineruvoq, taannalu taamaallaat eqqartuussisarnikut malittarisassanit qulangerneqarsimal-luni, taakku kinguneraat, ingerlatsiviup malittarisassai annertunerpaatigut kommuninit isuma-gineqartussaanerat, aammalu naammagittaalliorfiusinnaasoq Isumaginninnikkut Maalaartar-fimmut isumagisassanngortinneqarsimalluni.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi oqaatigineqarpoq: *“inissinermi siunertaqarluinnar-tumik aammalu qaffasissumik pitsaassusilimmik sullinneqartariaqartuummata”*.

Naliginnaasumik qulaani immikkoortortamit nakkutilliinerup ilaatut imaappoq, Naalakkersui-sut pisussaaffeqartut kommunini suliat aalajangersimasut misissornissaannut ilaatigut naku-tilliiartorluni angalanernut atatillugit aamma suliat aalajangersimasut saaffiginnissutigineqar-nerinut atatillugu. Naalakkersuisoqarfiup nakkutilliisussaataaneranut naapertuuttumik sulia-nik tamakkuninnga aalajangersimasunik misissuinerneq, qularnaarneqassaaq isumaginninnikkut malittarisassanik kommunit ingerlatsinerinut nakkutilliinerup pitsaasuunissaa, taakkununga ilanngullugit ilaatigut meeqqanut ataasiakkaanut iliussissatut pilersaarutit ilaasartut aammalu immikkut kommuninit nakkulliinerup ilagisai.

Inatsisartut Ombudsmandiat aamma apeqqummut soqutiginninnermik takutitsisimavoq, Naa-lakkersuisoqarfillu nakkutilliisussaataaneq pillugu Ombudsmandimut akissuteqaasiulerut-torpoq. Aammattaaq apeqqut erseqqissaavigineqarsimavoq Ombudsmandeqarfiup nittartagaatigut.

Ilanngullugu Atassummit kissaatigineqarpoq: *”Peqqussut malillugu meeqqat pillugit paasisi-masalittut qitiusumik ataatsimiititap suliasai ersarissarneqassasut”*.

Meeqqat inuusuttullu pillugit Inatsisartut peqqussutaani meeqqat pillugit paasisimasalittut qitiusumik ataatsimiititaliamut tunngasut malittarisassat erseqqippat. Ataatsimiititaliamit pi-ngaarnerusutigut suliaq unaavoq, suliani oqaaseqaasiussalluni, taakkunani meeqqap ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmit imaluunniit inuussutissarsiutigalugu ilaqutariinni paaqqutari-ninnermit angerlartinneqartarnerini isumaqatigiinngittoqartillugu. Piffissalli takutissimavaa, aalajangersakkat atorneqartartuunngitsut, tassami pisariaqartitsineq annikitsuararsuummat.

Naggasiullugu oqaatigineqassaaq, Naalaakkersuisoqarfik nakkutilliinermut suleqatigiissita-liorsimammat, taanna ingerlaavartumik Naalakkersuisoqarfiup nakkutilliilluni sulineranit na-lilersuisartuussaaq tamatuma pitsaanerpaatinneqarnissaa siunertaralugu, tassunga ilanngullu-git ilaatigut nakkutilliinermi periutsit pitsaanngorsarneqarnissaannut missingiuusiornissaaq kiisalu Inatsisartut Ombudsmandiata Naalakkersuisut isumaginninnikkut oqartussaasutut pi-sussaaffii pillugit oqaaseqaatinit malinnaaviginnittartussaalluni.

Nakkutilliisarnermik annertusaaqqittoqassappat pisariaqartitat qulaajaaffigineqarnissaat pisa-riaqassaaq aningaasatigullu kingunerisassai ilanngullugit. Suliniarneq tamanna meeqqat inuu-suttullu pillugit peqqussutip aamma isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanelalu pillugit peqqussutit pillugit aqqissuusseqinnermi pilersaarutaareersumi ilanngunneqarumaar-poq.

Maanaakkut Naalakkersuisut oqaatigisinnaanngikkallarpat aqqissuusseqinneq taamaattoq qaqugu naammassineqarumaarnerisooq, taamaattumik Naalakkersuisunit kaammattuutigineqas-saaq siunnersuut taamatut isikkoqartillugu akuersissutigineqassanngitsoq.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut Inatsisartunut akuersaartumik suliasanngortippara.

